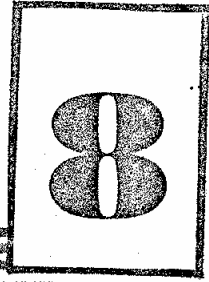

ROVARÁSZ HÍRADÓ

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Nagy Barnabás, Ronkay László, Rozner István

MAGYAR ROVARTANI TÁRSASÁG

Budapest, 1088, Baross u. 13. Természettudományi Múzeum Állattára

Megjelenik 4 havonként

1991 OKTÓBER

A GÖDÖLLŐI ROVARTANI KONGRESSZUSRÓL

A Magyar Rovartani Társaság háború utáni legnagyobb vállalkozása volt, hogy elvállalta a 4. Európai Rovartani Kongresszus (4. ECE) szervezését. A korábbi három kongresszust mindig Nyugat Európában rendezte egy-egy nemzeti rovartani társaság. E kongresszusoknak magyar és általában keleteurópai résztvevője nemigen volt.

Létezik egy másik rovartani rendezénysorozat is Európában, a Középeurópai Entomofaniztikai Szimpoziumok sorozata. Ezeket viszont majdnem mindig a kelet-európai blokk országában rendezték (kétszer Budapesten), amelyeken a magyar rovarászok részvétele mindig is jelentős volt.

Amikor kiderült, hogy Lengyelországban mégsem tudják megrendezni az 1989-ben tervezett Szimpoziumot (XIII. SIEEC), Társaságunk a Magyar Természettudományi Múzeummal, az MTA Növényvédelmi Kutatóintézetével és a Gödöllői Agrártudományi Egyetemmel együtt elvállalta a két találkozó együttes megrendezését (ECE/SIEEC).

A rendezvényre majd minden európai országból és minden más földrészről érkeztek résztvevők és elképzeléseinknek megfelelően a nagy találkozások és ismerkedések helyszíne volt Gödöllő. Európa politikai eredetű megosztottságának megszűnéséhez így mi is hozzájárultunk a magunk sajátos módján, s hogy ez nemcsak szólam, bizonyította a sok vendég, akik ezt fontosnak érezték valamilyen módon kifejezésre is juttatni.

Vásárhelyi Tamás

EURÓPAI ROVARÁSZOK EGYÜTTMŰKÖDÉSE.

A XIII. SIEEC/4. ECE rendezvényen külön szekciót szántunk az európai rovarászok együttműködésének javítására „New entomological cooperation in the new Europe” címmel. A rendezvény magyar szervezőbizottsága még ez év februárjában (magyar és német nyelven) felhívást fogalmazott meg az *European Society of Entomologists* megalakítására. Miután azonban sem a SIEEC vezetősége, sem az áprilisi bécsi „Tagung ...” nem támogatta a tervet, illetve sem a nemzeti rovartani társaságok, sem egyes rovartani szakmák képviselői nem voltak elégséges számban jelen, Gödöllőn sem volt észszerű a Society formális megalakítását erőltetni. Az európai kongresszusok jövőjét azonban valóban sikeresen rendezték el a hazai entomológusok. Az ülésen felhatalmazást kértünk - és kaptunk - az MRT választmánya számára, hogy minden európai ország nemzeti rovartani társaságát felszólíthassuk: küldjenek 1-1 képviselőt az ECE állandó bizottságába (Standing Committee for the European Congresses of Entomology). Ez a Bizottság aztán folyamatosan működve biztos hátteret jelent az európai entomológus kongresszusok megrendezésére (a következő Angliában lesz és a Royal Entomological Society vállalta a rendezést). A Bizottságot arra is fel fogjuk kérni, hogy mozdítsa elő az európai rovartani társaság megalakulását. A társaság létrehozására irányuló egyéni kezdeményezés, információgyűjtés és szervezés ettől függetlenül folytatódik és ebben a magyar entomológusoknak továbbra is lehet szerepe. Optimista vélemények szerint az *European Society of Entomologists* még a következő kongresszus (1994) előtt megalakulhat.

Papp László

TÁRSASÁGI HIREK

ROVARÁSZ KIRÁNDULÁSA. A szokásos társasági kirándulást Salgótarján környékére szerveztük június 22-én. A Növény és Talajvédelmi szolgálat autóbuszával (amelyet Seprős Imre vál.tagunk segítségével kaptunk meg) több helyet is felkereshettünk. A kivételesen szép időben felmáztunk a Bárnai Nagykőre, túráztunk és gyűjtöttünk Salgóvár környékén és eljuttunk Somoskővár közelébe is, amelyet, sajnálatosan, csak az országhatárt jelző kerítés tövéből szemlélhettünk. Magyarország e részén még kevesen jártak közülünk, így a szép nyári időben különösen élvezte a táj szépségeit a 39 résztvevő.

1991 augusztus

Balázs Klára

ÚJ/RÉGI ELŐADÓHELYEN AZ MRT. Társaságunk, a Nemzeti Múzeum épületében tartó renoválási munkálatok miatt előadóüléseivel „visszaköltözött” a már korábbi években is volt helyére, a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem K épületébe, amihez Mészáros Zoltán, a Rovartani Tanszék frissen kinevezett professzora kedvezményesen juttatott bennünket. A szeptember 20.-i 614. ülést (Vásárhelyi T., Bognár S., Mészáros Z.-Markó V.-Szalóki D., valamint Kozár F.-Seprős I. előadásaival) már ott tartottuk és itt került sor az október 18.-i 615. ülésre is (Nagy B., Sziráki Gy.-Szentkirályi F. és Retezár I.-Gaskó K. előadásaival)...ahonnan viszont csak egy ugrás a Villányi-úti söröző, a folytatólagos eszmecsere céljára...

Az októberi ülést megelőző választmányi értekezlet főleg a Rovarászati Napok előkészítésével foglalkozott.

1991 október

Nagy Barnabás

PÁLYÁZAT. Tagtársaink előtt ismert, hogy a Parlament által a társadalmi szervezetek támogatására kiírt pályázat megnyerésével kapott 250.700 Ft összegre a Választmány határozata értelmében pályázatot írtunk ki az MRT tagjai számára.

A Kárpátmedence faunisztikai feltárása címen meghirdetett pályázatra (rovargyűjtés, feldolgozás, publikálás) 14 önálló, illetve társszerzőkkel benyújtott pályázat érkezett. A Választmány júl. 3.-án értékelte a benyújtott pályázatokat, majd júl. közepén a pályázók értesítést kaptak a döntés eredményéről és a nyertesek pár hét múlva kézhez is kapták a pályadíj első felét.

Pályadíjat nyertek: Németh Lajos (10 eFt), Szabóki Csaba (10 eFt), Rácz István András - Kovács Tibor - Szilágyi Gábor (10 eFt), Farkas Sándor (10 eFt), Petrich Károly (10 eFt), Gyulai Péter (19.400 Ft), Medvegy Mihály - Muskovits József - Soltész György (9 eFt), Tisza Gézné (10 eFt), Simonyi Sándor - Szécsényi Lajos (15 eFt), Kádár Ferenc - Szél Győző (7 eFt), Nagy Barnabás - Kis Béla (20 eFt), Muskovits József - Muskovits András - Székely Kálmán (20 eFt), valamint Sár József kéziratának publikálása. A pályadíj másik felét a vállalat teljesítését (ez legkésőbb nov. 30) követően kapják kézhez. A Választmány felkérte a pályázókat, hogy jelentenek be rövid előadást a társasági ülésekre.

1991 szeptember

Balázs Klára

ÚJ TISZTELETBELI TAGJAINK. A Társaság 1991. évi Közgyűlésén tiszteletbeli tagul választotta Angelos Goulandris-t, Niki Goulandris-t (Görögország), valamint Lee Bzung-Hoon-t (D-Korea), akiknek az erről szóló oklevelet Gozmány László (Görögországban), Zombori Lajos (D-Koreában) személyesen adta át.

1991 szeptember

Balázs Klára

KONFERENCIÁK - ÉRTEKEZLETEK

II. MAGYAR ÖKOLÓGUS KONGRESSZUS 1991 júl. 4-7 között volt Keszthelyen. Mivel résztvevő entomológusaink beszámolót nem küldtek, így csak a poszterek összefoglalóit tartalmazó kötet alapján tudhattuk meg, hogy a 169 (bejelentett) poszterből 27 foglalkozott ízeltlábú állatok ökológiai kérdéseivel. A résztvevők címjegyzéke 500 körüli résztvevőről tudósít.

1991 október

Nagy Barnabás

A NÖVÉNYEK ORVOSAI. A növényvédelem gyakorlatában számos entomológus működik. Ezzel kapcsolatos hír, hogy a MAE Növényvédelmi Társasága keretében tevékenykedik egy speciális Növényorvosi Bizottság (NOVOB) is. Októberi ülésükön előterjesztést vitattak meg a „növényorvosi szakma” magánpraxis formájában való egedélyezéséről. A MAE Növényvédelmi Társaságának 58. vezetőségi ülésén -- Sáringer Gyula elnökletével -- egyéb gyakorlati növényvédelmi kérdéseket is megvitattak.

1991 október

Seprős Imre

EURÓPAI BIOLÓGIAI VÉDEKEZÉSI KÖZPONT TERVE. 1991 máj.31-jún. 3 között résztvettem a Montpellieri Egyetem által szervezett nemzetközi tanácskozáson az ottani egyetem által támogatott Európai Biológiai Védekezési Központ tervéről. A Montpellieri Egyetemen és más franciaországi intézetekben, továbbá az ugyancsak Montpellierben működő ausztrál laboratóriumban és a szervezés alatt álló USA-laboratóriumban mintegy száz, többnyire rovarász kutató vizsgálja a károsító szervezetek elleni biológiai védekezési módszerek lehetőségét. A tervezett Központ hivatalos megalakulása után, amelyhez EGK segítséget is várnak, lehetőség nyílik majd más országok hasonló témákban dolgozó kutatói számára is tanulmányutakat szervezni. Felvetésemet, hogy a Központ mellett regionális laboratóriumokat is kellene létrehozni (ennek keretében egyet Közép-Európában, mégpedig Magyarországon) nem fogadták túlzott lelkesedéssel. Bizonyos fokig korainak ítélték a javaslatot. A tanácskozás szünetében tett sétáim alapján előttem úgy tűnt, hogy pajzstetvéstetileg a város környéke rendkívül „steril” volt.

1991 augusztus

Kozár Ferenc

IOBC/IWGO MARTONVÁSÁRON. A Nemzetközi Kukoricamolyos Munkacsoport (Internat. Working Group on Ostrinia - IWGO) Martonvásáron tartotta munkaértekezletét szept. 9-13 között, amelyen 12 ország képviselői vettek részt. Az elmúlt két év nemzetközi kísérleteinek beszámolóit központi helyet foglaltak el, amelyek elsősorban a rezisztencia-nemesítés célját szolgálták. A szervező martonvásári MTA Mezőgazdasági Kutatóintézetten kívül sor került az MTA Növényvédelmi Kutatóintézet, valamint a gödöllői Agrártud. Egyet. Növényvédelmi Tanszékének és a gyöngyösi Növénytermesztési Főiskola meglátogatására is. A munkaértekezlet anyagának megjelentetését a martonvásári intézet kiadásában Dolinka Bertalan osztályvezető vállalta.

1991 október

Nagy Barnabás

HASZNOS ROVAROK BETELEPÍTÉSÉNEK FAO SZABÁLYZATA. A FAO meghívására 1991 szept. 16-21 között szakértőként képviseltem a Keletpalearktikus Régiót egy római ülésen, amelynek témája egy FAO szabályzat kidolgozása volt a hasznos rovarok betelepítésére vonatkozóan. Mellesleg jegyzem meg, hogy az ez alkalommal Rómában gyűjtött kb. 20 pajzstetű faj többségét már korábban is sikerült gyűjtenem Olaszországban.

1991 szeptember

Kozár Ferenc

REPCE-KONGRESSZUS KANADÁBAN. (8th International Rapeseed Congress, Saskatoon, Canada). A párizsi székhelyű Group Consultatif International de Recherche sur le Colza vezetősége négy évenként rendezi meg a termesztett repcével (*Brassica napus*) foglalkozó tudományterületek világkongresszusát. Júli. 9-11 között Saskatoon-ban közel 500 bejegyzett szakember vett részt a kongresszuson, 35 országból. A kongresszus 6 szekciójában mintegy 67 előadás hangzott el és 317 posztert helyeztek ki. A növényvédelmi szekció keretében „A new ecological control method of turnip sawfly, *Athalia rosae* L. (Hym., Tenthredinidae)” címmel tartottam előadást.

1991 szeptember

Sáringcr Gyula

ROVAR - NÖVÉNY KAPCSOLAT MUNKACSOPORT ÉRTEKEZLETE. Az Európai Tudományos Alap (European Science Foundation) keretében működő „Network on Insect-Plant Interaction” aug. 24-26.-án Budapesten tartotta „Variabilitás a rovarok és a növények kölcsönhatásában” című értekezletét, amelyen 17 meghívott kutató vett részt 9 európai államból. A zártkörű tanácskozáson felvázolták azokat a kutatási témákat, amelyeket a jövőben ajánlatos lenne kutatni. Ezt követően aug. 27.-én tartotta ülését a Kutató Hálózat Koordinációs Bizottsága a rovarok és növények közötti kölcsönhatásban érdekelt európai kutatóhelyek közötti együttműködés további fejlesztése tárgyában. A értekezleteket az MTA Nemzetközi Együttműködési Iroda segítségével alulírottak szervezték.

1991 október

Jerny Tibor és Szenesi Árpád

KESZTHELYI NÖVÉNYVÉDELMI FÓRUM. A jan. 31-febr. 1.-én 300-nál is több növényvédelmi üzem- és szakmérnök részvételével tartott Fórum 4 szekciójában, többek között 18, a rovarkártévkkel kapcsolatos előadás hangzott el. Magam: Növényvédelem - tudomány - gyakorlat címmel tartottam bevezető előadást.

1991 szeptember

Sáringcr Gyula

NÉMET - MAGYAR EGYÜTTMŰKÖDÉS ROVARTANBAN. Tudományos és műszaki együttműködés keretében az 53. Projekt (Parasitierung von Wickler- und Miniermottenarten

in Abhängigkeit von biologischen und chemischen Pflanzenschutzmassnahmen) magyar résztvevőjeként júliusban két hetet töltöttem a Dossenheim-i BBA Institut für Pflanzenschutz im Obstbau intézetben. A közös téma kidolgozása érdekében kijelöltük a kísérleti gyümölcsösöket, megállapodtunk a felvételezési és elemzési módszerekben. A német partner átvette a nálunk már bevált aknázómoly felvételezési és tenyésztési módszereket.

1991 szeptember

Balázs Klára

HYMENOPTEROLÓGUSOK NEMZETKÖZI TÁRSASÁGA. Az International Society of Hymenopterists aug. 11-17 között tartotta 2. találkozóját az angliai Sheffieldben. Az előzetes hírek szerint földünk szinte valamennyi számottevő hymenopterológusa megjelent a találkozón (talán ez is az oka annak, hogy a gödöllői 4.ECE-n alig vettek részt, a hangyászok kivételével). Ellenben a volt „keleti blokkból” sajnálatosan kevés kutató tudott résztvenni. Magyarországot tudtommal senki sem képviselte. „A hártváscsárnyúak törzsfajlódása” és „A hártváscsárnyúak biodiverzitása” két főtema köré csoportosították az előadásokat. Szó van arról, hogy a 3. találkozót Budapesten rendezik meg.

1991 október

Papp Jenő

NEMZETKÖZI JUVENILHORMON SZIMPOZIUM. Szept. 16-20 között részt vettem a Franciaországban, a Toulon közelében (La Londe les Maures) megrendezett 5. Nemzetközi JH szimpoziumon. A rendezvényre 12 országból mintegy 80 kutató jött el, azonban az egykori „keleti blokkból” csak az alulírott. A főként a JH bioszintézise és lebontása szabályozásával, valamint a hormon hatásmódjának biológiai, biokémiai és molekuláris aspektusaival foglalkozó rendezvényen a saláta-bagolylepke (*Mamestra oleracea*) különböző nappalhosszokon felnevelt hernyóinak hemolimfájában mért JH-titerekéről tartottam - társszerzőkkel - előadást. A programba iktatott rövid kiránduláson a Porquerolles-szigeten a *Charaxes jasius* lepkefaj egy szép imágóját sikerült lefényképeznem.

1991 október

Varjas László

NÖVÉNYORVOSLÁS A KERTÉSZETBEN címmel rendezik meg november utolsó hetében az immár hagyományos szakmai szimpoziумot a Növény- és Talajvéd. Szolg. budaörsi-úti székházában. Az agrozoológiai szekcióban több rovar-tani tárgyú előadás is szerepel.

1991 október

Seprős Inre

EURÓPAI LEPIDOPTEROLÓGIAI KONGRESSZUS (VIII.) Helsinkiben lesz 1992 ápr. 19-23 között. A jelentkezést már szept. 30-ig el kellett volna küldeni.

1991 augusztus

N.B.

NÖVÉNYVÉDELMI TUDOMÁNYOS NAPOK lesznek 1992 február utolsó hetében. A külön körlevélben ismertetett feltételeknek megfelelően előadásra 1991 dec. 31.-ig lehet jelentkezni. A szimpoziум anyaga (részben összefoglalások formájában) a Növényvédelem c. folyóiratban fog megjelenni.

1991 október

Seprős Inre

TANULMÁNYÚTAK

ENTOMOLÓGIAI TANULMÁNYÚT USA-BA. A kanadai repcekongresszus után júl. 13-24 között az USA-beli Peoriában és Springfieldben (Illinois) tettem tanulmányútát MTA kiküldetésben. Peoria-ban a National Center for Agricultural Utilization Research (USDA) intézetben az entomológiai osztályt látogattam meg, ahol R.J. Bartelt osztályvezető a rovarok nyugalmi állapotával (dormancy) foglalkozik, így bőséges eszmecsere-re nyílt lehetőség. Láthatam, hogy könyvtáruk informatikai részlege számontartja a *Folia Entomologica Hung.*, az *Acta Agronomica Hung.* és az *Acta Phytopathologica et Entomologica Hung.* magyarországi szaklapok közleményeit is. Springfieldben, Illinois állam fővárosában, USA második legnagyobb mezőgazdasági kiállítását tekinthettem meg. Feltűnő volt, hogy az amerikai mezőgazdaságban milyen nagy figyelmet szentelnek az ún. „biológiai mezőgazdaságnak” és ezen belül a rovar-kártevők elleni inszekticidés védekezés minimalizálásának. E téren eredményeik vannak. Sajnos, nálunk még nagyon hízagosan szerepel agráregyetemeink tantervében ezen új, környezetkímélő mezőgazdálkodás oktatása.

1991 szeptember

Sáringer Gyula

GYŪJTÓÚTON, ELŐADÓKÖRÚTON, hivatalos szakmai kiküldetésben 1991-ben számos országban (SzU: Kárpátalja, Ausztria, Albánia, Lengyel., Románia, Új-Zéland, D-Afrika,

Finnország) jártam, elsősorban kártevő Microlepidoptera-fajok életmódját, valamint a kertészeti kultúrák integrált növényvédelmét tanulmányoztam. Az eredményekről, élményekről többek között az MRT ülésen is beszámoltam.

1991 október

Seprős Imre

BRITISH MUSEUM ROVARTANI OSZTÁLYÁN dolgozott két hétig Bálint Zsolt, ahol főleg a boglárkalepkéken végzett vizsgálatokat.

1991 október

Ronkay László

USA- ÉS KANADA-BELI ROVARTANI KUTATÓHELYEKEN dolgoztam 1991 máj.25-aug. 24 között. 1/ Insect Chemical Ecology Laboratory, és Insect Neurohormon Lab., Beltsville, USA. Itt a mácsonya bagolylepke (*Heliothis virescens*) nőténye által termelt szex-feromon komponenseinek kémiai szerkezetét határoztam meg. 2/ Forest Pest Manag. Inst., Sault Ste Marie, Canada. Itt az általuk alkalmazott, a kártevő lepkefajok terjedésének, egyedsűrűségének és populáció-dinamikájának feromon-csapdák segítségével végzett vizsgálati módszereit tanulmányoztam. 3/ Department of Biology, Univ. Laval, Quebec, Canada. Szélcatorna segítségével azt vizsgáltam, hogy a párosodásnak milyen szerepe van a hímek későbbi, szintetikus feromon-forrással kiváltott viselkedésére a *Pseudotetia unipuncta* lepkenél. Mindhárom intézetben előadást is tartottam korábbi eredményeimről.

1991 szeptember

Szöcs Gábor

DÉL-KOREAI TANULMÁNYÚT. Szept.24-okt.18 között két szimpozionon vettem részt. Szöulban az ottani természettudományi múzeum felállítása tárgyában volt egy nemzetközi szimpozion, Csau-cson egyetemén pedig Kelet-Ázsia rovar-tani kutatásával foglalkozó szimpozionot rendeztek. Dél-Korea öt egyetemén előadásokat tartottam a hazai TTM szervezeti felépítéséről, gyűjteményeiről, illetve múzeumunk szakembereinek dél-koreai gyűjtési eredményeiről. Némi gyűjtést csak Cheju-szigetén végezhettem, ahol a világ egyik legnagyobb láva-barlangja található.

1991 október

Zombori Lajos

GYŰJTŐÚTAK - GYŰJTEMÉNYEK

DÉLKELET-ÁZSIAI GYŰJTŐÚT. Jún.25-szept.19 között a GATE három egyetemi hallgatója zoológiai gyűjtőúton vett részt alulírott vezetésével. Thaiföld, Malaysia, Indonézia és Szingapúr területén végeztek gyűjtéseket. Az anyag többsége bogár és poloska, amelyet felajánlottak a TTM Állattára számára.

1991 október

Balázs Bulcsú

BOGÁRGYŰJTÉS BARANYÁBAN. Kétújfalu község (Baranya megye) és környékén 6 éve folytatok rendszeres gyűjtőmunkát, törekedve a bogarászati szempontból ismeretlen terület minél teljesebb feltárására. Ennek érdekében sokféle gyűjtőmódszert alkalmazok. Rég feledésbe merült módszerek (pl. „mügólyafészek” állítása, annak kiostálása) újjáélesztése mellett a modernebb megoldásokon keresztül szinte minden gyűjtőmódszert kipróbáltam a területen. Néhány faunisztikailag érdekesebb bogárfaj a területről: *Macronychus quadrituberculatus* (Müller), e karmosbogár-faj a „Vörös Könyv” szerint vizeink szennyezése következtében hazánkból már kipusztult. *Otho sphondyloides* (Germar), nagyon ritka, melegkedvelő, csak a teljesen háborítatlan, ősi erdőfoltokban élő lábvertes bogár, hazánk faunájára új. *Phymatodes puncticollis* (Mulsant). Hazánknak csak a legdélebbi vidékeiről ismert, ritka cincérfaj (a faunafüzetben még zárójelben található).

1991 augusztus

Sár József

PORTUGÁLIÁBAN IS GYŰJTÖTTEM. Feltűnt, hogy a TTM Állattárában nagyon kevés a portugál eredetű anyag. Márcsak ezért is évek óta készülődtem egy portugáliai gyűjtőútra. Az autós gyűjtőútra 1991 májusában került sor, minék során feleségemmel együtt 9000 km-t utaztunk, hogy lássuk e távoli országot s gyűjtsünk az ott élő rovarokból. Spanyolországban áprilisban még havazott, ezért Portugália legdélibb vidékére igyekeztünk (Faro, Lagos, Sagres). Innen a szárazság és a 3-napos erős szélvihar űzött bennünket észak felé (Lisboa, Coimbra, Porto). Gyűjtögetve, nézelődve haladtunk észak felé, majd Spanyol-, Francia-, Olaszország, Ausztria útvonalon tértünk haza. A gyűjtött anyag felét a TTM-nek ajándékoztam, az ormányosbogarakat magam preparáltam (kb.2000 db). Sajnos, a fajszám ugyan kicsi, de így is

évekig eltart, míg fel tudom majd dolgozni. Egy bemutatásra szánt dobozzal azonban szándékozok jelentkezni a Magyar Rovarászati Napokon.

1991.szeptember

Podlussány Attila

TÖRÖKORSZÁGI LEPKEGYŰJTÉS SZEPTEMBERBEN. Ez év aug.30 - szept. 18 között Törökországban, illetve Török-Kurdisztánban jártam. Az út szakmai szempontból eredményesnek bizonyult: kb 5000 válogatott bagóylepkét hoztam haza. Az anyag feldolgozása jelenleg is folyik. Törökország középső vidékein minden gond nélkül sikerült dolgoznom, azonban Török-Kurdisztánban ebben az időben (is) éppen háború folyt, mindenütt katonai őrszolgálatok cirkáltak és ellenőriztek, senkit sem engedtek fennmaradni éjszakára a hegyek között. A csapatokat is csak nagy nehézségek árán sikerült néhány napon át működtetni.

1991 október

Gyulai Péter (Miskolc)

TÖRÖKORSZÁGI GYŰJTŐÚT MÁJUSBAN. Darnai László és Marosi Pál lepkészek, valamint Gaskó Kálmán és magam bogarászként 1991 máj.3-20 között törökországi gyűjtőutat tettünk. Keresztülutazva az országon, egészen a grúz határ közelében lévő Hopáig jutottunk el. A rendkívül rossz, esős és hideg időjárásban csupán néhány jó gyűjtőnapunk volt, így a lepkészek Bingöl, a bogarások Hopa-Borcka környékén tudtak némi - bár jó fajokból álló - eredményre szert tenni. A katasztrófális időjárás miatt idő előtti hazatérésre kényszerültünk.

1991 október

Retzár Imre

BOGARÁSZ GYŰJTŐÚTON KÖZÉP-ÁZSIÁBAN. 1991 jún.14-júl.31 között Gaskó Kálmánnal gyűjtőutat tettünk Közép-Ázsiában, Üzbegisztán és Kirgizia területén. Útunk során hatalmas területet jártunk be és számtalan helyen gyűjtöttünk. Taskentből kiindulva jártunk a Nyugat-Tien-Shanhoz tartozó Karzsantau és Csimgán hegységben, továbbá a Csatkal, a Kuramínszki és a Ferganai-hegyláncokon, eljutva a kínai határ közvetlen közelébe, de gyűjtöttünk a Ferganai-medencében lévő sós homoksvatagban, valamint Szamarkand környékén is. A nagy élményt és számtalan tapasztalatot nyújtó út gyűjtőeredményben viszonylag szegény volt. Bár néhány kuriózum-számban menő Cerambycidát és ritka Carabidát, valamint változatos Tenebrionida-anyagot gyűjtöttünk, mennyiségileg az eredmény várakozásunk alatt volt.

1991 október

Retzár Imre

TÜRKMÉNIAI EXPEDÍCIÓK 1991-BEN. A magyar és orosz lepedeptorológusok - elsősorban bagóylepkészek - közötti együttműködés, mely az elmúlt években az orosz fél által a Kopet-Dagban és környékén gyűjtött anyagok feldolgozását foglalta magába, ez évtől fontos, új szakaszába lépett. Az Ashabadi Ökológiai Központ és a TTM által az idén megkötött szerződés értelmében lehetőség nyílt magyar zoológusok türkméniai gyűjtőexpedícióinak megszervezésére és lebonyolítására.

1991-ben két expedíció is dolgozott Türkméniában, az első ápr.közepétől máj. végéig (Csorba Gábor mammológus, Fábrián György, Herczig Béla, Hreblay Márton és Ronkay László lepkészek), a második szept.végétől okt. közepéig (Podlussány Attila bogarász, Varga Zoltán és Ronkay László lepkészek). Mindkét expedíció igen sikeresnek mondható, a gyűjtött (lepke) anyag hatalmas és igen jó állapotú és már az előzetes áttekintés alapján is számos taxonómiai és faunisztikai újdonságot tartalmaz. Mindenképpen említésre érdemes, hogy a terepmunka feltételei igen jók voltak mindkét alkalommal. Az Ökológiai Központ vezetője, V.M.Korsunov (mammológus), a Kopet-Dagh kiváló ismerője, aki az entomológusok igényeivel is tisztában van, így megérkezésünktől hazaindulásunkig minden estét gyűjtésre alkalmas és érdemes helyen töltöttünk. Lehetőségünk nyílt több nemzeti park meglátogatására és számos alkalommal dolgoztunk olyan területeken, amelyek a szűkebb értelemben vett határzónában vannak. Különös élmény volt lámpáinkat és csapdáinkat a nagy-feszültséggel ellátott szögesdrót-határzáról tényleg csak két-három lépésnyire felállítani. Ez utóbbinak nem pusztán pszichológiai, hanem zoológiai vonatkozása is fontos, mivel a szögesdróton túli terület nem legeltetett, így növényzete sokkal gazdagabb, mint az innenső oldalé. A szögesdrót számos gyűjtőmódszer alkalmazását lehetetlenné teszi, de a fényre repülő lepkék számára nem jelent akadályt.

Mínt hogy a kutatási program több évre (de legalább 1993-ig) szól, amennyiben a program folytatását a SZU-beli változások nem zavarják, a Kopet-Dagh és Nyugat-Turkesztán első, modern módszerekkel történő faunisztikai feltárását magyar entomológusok végezhetik el, tovább gyarapítva a magyarországi tekintélyes Ázsia-anyagokat és egyben tovább öregbítve a magyar zoológiai expedíciók hírnevét.

1991 október

Podlussány Attila - Ronkay László

ÉSZAK-KOREAI GYŰJTŐÚT (I). Máj.18-jún.16 között akadémiai egyezmény keretében végrehajtott gyűjtőexpedícióra került sor. A korábbiakhoz képest is romló politikai és gazdasági viszonyok ellenére számos olyan gyűjtőhelyre is eljutottunk, amelyekre korábban nem kaptunk lehetőséget. Gyűjtésünk igen eredményesnek bizonyult és az ízeltlábúak közül első-sorban a hozott lepkeanyag mondható gazdagnak.

1991 október

Ronkay László-Vojnits András

ÉSZAK-KOREAI GYŰJTŐÚT(II). Jún.28-júl.17 között Mészáros Ferenc parazitológussal együtt állattani gyűjtőútat tettünk Észak-Korea középső hegyvidékein, továbbá a délebbre fekvő Gyémánt-hegység környékén. Mindkét helyen bőséges rovaranyagra tettünk szert és eredményes volt az új parazitológiai vonatkozásban is.

1991 október

Zombori Lajos

KAUKÁZUSI ROVARGYŰJTŐÚT. A 4. csecsen-ingus - magyar kaukázusi gyűjtőútkra jún.30-júl.22 között került sor. Herczig Béla vezetésével Markó Viktor és magam eredményes gyűjtést végeztünk és első-sorban gazdag lepke-anyaggal tértünk haza.

1991 október

Mészáros Zoltán

KÜLFÖLDI VENDÉGEK

CHIANG, H.C., a minnesotai egyetem (St. Paul, USA) nyugalmazott professzora szeptember hónap folyamán két hetet töltött hazánkban. Itt-tartózkodásának fő célja az IWGO-n (l. előbb) való részvétel, de meglátogatta a martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézetet és a NKI Állattani Osztályát is, ahol a kukoricásban élő rovarokkal, első-sorban a kukoricamollyal kapcsolatos vizsgálataink érdekelték.

Nagy B.

SZOVJET ROVARÁSZOK A TTM-BEN. Szeptemberben négy szovjet kutató B. Korotjavev, (Zool. Int. Szt. Pétervár, Curculionidae), V.V. Dubatolov lepkész, V.G. Mordkovich és V.P. Pekin bogarász (Novoszibirszki Egyetem Biológiai Intézete) járt a TTM Állattárában. Háromhetes itt-tartózkodásuk folyamán résztvettek a ECE/SIEEC-n, valamint gyűjtéseket és ökológiai megfigyeléseket végeztek a Kiskunsági Nemzeti Parkban és a Vérteshen. Érdeklődésük hazai szikes-, illetve homokpuszták, valamint dolomitgyepek állatvilágára irányult.

Merkl O. - Szél Gy.

NÉMET ENTOMOLÓGUSOK A TTM-BEN. W. Schawaller, a stuttgarti Museum für Naturkunde munkatársa szept. 16-20 között a Coleoptera-gyűjteményben dolgozott. Elsősorban távolkeleti (Nepal, Thaiföld, Vietnam) gyászbogarakkal (Tenebrionidae) foglalkozott. - K. Fiedler (Zoologisches Inst., Würzburg) ez év júliusában a Lepkegyűjtemény vendége volt. Érdeklődési területe: lepkék, hangyák. - A gödöllői kongresszus résztvevői közül többen meglátogatták a Bogárgyűjteményt és jelentős mennyiségű anyagot határoztak meg, illetve kölcsönöztek ki további vizsgálatokra. Igy M. Carl (Zoolog. Staatssamml., München, iráni gyászbogarak), R. Gerstmeier (Technische Univ., München, trópusi és palearktikus Cleridae), H.J. Bremer (a heidelbergi egyet. gyermekklinikájának igazgatója) októberben egy hetet dolgozott a Bogárgyűjteményben afrikai és délamerikai Tenebrionidákon. Egyébként amatőr specialista.

Merkl O.-Bálint Zs.

PRILEPSZKAJA, N. (Moszkva), a Nemzetközi Biol. Védek. Szerv. (IOBC) keletpalearktikus szekciójának munkatársa aug. 5-9 között Budapesten tartózkodott a szervezet adminisztratív ügyeinek intézése céljából.

Kozár F.

KOSZTARAB Mihály (Virginia Polytechn. Inst. and State Univ., Blacksburg, USA) augusztusi itt-tartózkodása során közös kutatási pályázat elkészítését végeztük a globális felmelegedés és a savas eső biológiai hatásáról.

Kozár F.

ALI FARAG egyiptomi kutató a NKI Állattani Osztályán dolgozott júl. 15-szept. 15 között. Négy-éves levelező doktori ösztöndíjat kapott Egyiptomban és vezetésemmel doktori disszertációján dolgozik. "Az integrált növényvédelem alapjai Egyiptomban" témakörben.

Kozár F.

CH. S. PAPP (=Papp Károly, az első nagyböblélegzetű magyar bogárhatózó szerzője), külföldre szakadt hazánk fia, 45 évi távollét után hazalátogatott. Felkereste Sáringer Gyula kutatóprofesszor laboratóriumát a Keszthelyi Georgikon Mezőgazdaságtud. Kar Művényvédelmi Intézetében. CH. Papp USA-ban él, munkahelye, ahonnan nyugdíjba vonult: California State De-

partment of Food and Agriculture, Sacramento, CA 95814. Tudjuk, hogy Papp Károly több vidéki városunkban is megfordult. Sajnos, az a tervünk, hogy Budapesten egy kis „rovarasztalalkozó” keretében üdvözlöljük őt, idő hiányában meghiúsult.
Sáringer Gy. - Nagy B.

MOHAMED ALI entomológus professzor a kairói Al-Azhar Egyetem Növényvédelmi Intézetéből, a magyar-egyiptomi kulturális egyezmény keretében a keszthelyi egyet. Növényvéd. Int.-ben dolgozott aug. 6.-szept. 27. között. Nevezett a tudományok doktora (DSc) fokozat megszerzéséhez szükséges értekezésén dolgozott és 1992-ben még további 3 hónapot szükséges dolgoznia Keszthelyen dolgozatának befejezésén.
Sáringer Gy.

TORD ERIKSON és SVEN-UNO SKARP akadémikusok (The Royal Swedish Academy of Agriculture and Forestry tagjai) szept. 19.-én a Magyar Agrártud. Egyesület sz. ékházában tárgyalást folytattak a svéd-magyar növényvédelmi kutatási egyezmény keretébe felveendő témákról. A magyar tárgyalóküldöttség tagjai Sáringer Gyula, Szalay-Marzsó László egyet. tanár és Benedek Pál oszt. vez. voltak.
Sáringer Gy.

PARK, KYU TEK, koreai lepidopterológus (Center f. Insect Systematics, Kangweon Nat. Univ., Chuncheon, Korea, igazgatója) ez év tavaszán két hetet töltött a TTM Lepidoptera gyűjteményében. Múzeumunk észak-koreai expedíciójának Microlepidoptera-anyagát határozta, valamint a két intézmény közötti együttműködés részleteiről tárgyalt.
Vojnits A.

LEGAKIS, A., a kréti egyetem (Iraklion) Biológiai Intézetének tanára a gödöllői ECE/SIEEC-on való részvétele alkalmával (szept. 4.-én) a TTM Hymenoptera osztályán átnézte hangya-gyűjteményünket. Számos görögországi hangya adatait felhasználta.
Papp J.

MASSIMO OLMI (Viterbo, Italia) az ollós darazsak (Dryinidae) világspecialistája júl. 3-4.-én hazánkban járva Merkl Ottóval és alulírottal Szigetszentmiklós környékére azért mentek gyűjteni, hogy a Biró Lajos által még 1911 júniusban gyűjtött ollós-darazs fajt (amit Olmi 1984-ben írt le 3 példány alapján mint új genust és új fajt *Prioranteon biroi* néven) újra megfogjanak. M. Olmi talált egy kabócát, amit talán a fenti ollós-darazs-faj fertőzött meg. Valójában ez csak a kinevelés után fog kiderülni.
Papp J.

ZWART, K. W. R., a wageningeni (Hollandia) egyetemi rovtani intézet tanára, a gödöllői kongresszust követően további egy héttel toldotta meg magyarországi tartózkodását, hogy a TTM Hymenoptera-gyűjteményében dolgozhasson. Főképpen a Szépligeti-féle trópusi-afrikai Ichneumonida-gyűjteményt, ezen belül a Szépligeti-féle típusokat tanulmányozta.
Papp J.

SELFA, Jesus, a valenciai (Spanyolország) egyetemi biológiai intézet tanársegédje a gödöllői kongresszus ideje alatt két ízben is felkereste a TTM Hymenoptera-gyűjteményét az európai Ichneumonidák tanulmányozása végett, egyidejűleg spanyolországi anyagot kölcsönzött meghatározásra. Panaszolta, hogy a bugaci kiránduláson egyetlen fürkészdarázs se került hálójába.
Papp J.

KRÓNIKA

SOÓS ÁRPÁD (1912-1991). Meghalt jún. 1.-én, temetése jún. 13.-án volt. Híradónkban nekrológok közlésére aligha vállalkozhatunk, azonban az arany-Frivaldszky-plakettes Soós Árpádról annyife helyen is meg kell említenünk, hogy a TTM Állattárának munkatársaként a zoológia széles területén dolgozott. A rovarok közül elsősorban a legyekkel, poloskákkal és kabóccákkal foglalkozott. Az MRT-ben évtizedeken keresztül tevékeny tag volt. Több cikluson keresztül volt elnök (1963-69), illetve választmányi tag. Kiváló munkásságával beírta nevét mind a hazai, mind a nemzetközi entomológia történetébe.
Nagy B.

KINEVEZÉSEK. Egyetemi tanárrá nevezték ki Mészáros Zoltán vál. tagunkat 1991 szeptemberétől a Kert és Élelmiszeripari Egyet. Rovartani Tanszékére. Ugyanide címzetes egyet. docenssé Balázs Klára titkárunkat 1991 szept. 13-tól. Seprős Imre vál. tagunk címzetes egyet. tanár lett a Pannon Agrártud. Egyetem Növényvédelmi Intézetében 1991 szept. 9-től.
Nagy B.

SZAKIRODALMI FIGYELŐ

BIBLIOGRAPHY OF PALEARCTIC LEPIDOPTERA. Az Európai Lepkészs Társaság (SEL) a fenti címmel évenként megjelentet egy, a társaság folyóiratához (Nota Lepidopterologica) kapcsolódó külön kiadványt. Kérjük lepkészeinket, hogy az alábbi formula szerint küldjék be a TTM-be publikációjuk jegyzékét, hogy azt a szerkesztőnek továbbíthassuk.

Példák: Aistleitner, E., 1989. *Lysandra hispana* (Herrich-Schäffer, 1852) ... *Atalanta*. 19:75-86. Család: Rhopalocera, Lycaenidae.

IHa a dolgozat magyar-nyelvű, kérjük a magyar cím után feltüntetni az idegen-nyelvű kivonat címét is. Pl.: Szalkay, J., 1962. Fót város és környékének nagylepkéi (Die in der Umgebung von Fót gesammelten Grossschmetterlinge). *Folia Ent. Hung.* 15 SN:365-417. Család: általános Lepidoptera. IHa új taxon került leírásra, kérjük a taxon eredeti nevét és a típus-lelőhelyet is közölni. Pl.: Szabó, K., 1954. A *Plebeius sephirus* Friv. középdunamedencei formái (The forms of *Plebeius sephirus* Friv. in the Basin of the Middle Danube). *Folia Ent. Hung.* 27:235-362. Család: Rhopalocera, Lycaenidae. Új taxon: 1) *Plebeius sephirus kovacsi* ssp.n., típuslelőhely: Fót, Somlyóhegy. 2) *Plebeius sephirus proximus* ssp.n., típuslelőhely: Kolozsvár, Szénafüvek.

A beérkezett adatok alapján talán sikerül egy magyarországi lepidopterológiai-bibliográfiát is szerkesztenünk, ezért nyomatékosan kérünk minden hazai lepkészt, hogy teljes publikációs jegyzéküket küldjék be. Szívesen fogadunk különlenyomatokat is, amelyek a TTM Állattárának Lepidoptera különlenyomat-gyűjteményébe kerülnek, ahol kül- és belföldi idelátogatók könnyen hozzájuthatnak.

Bálint Zsolt és Ronkay László, TTM Állattára, Bp., Baross u. 13., 1088.

CATALOGUE OF PALAEARCTIC DIPTERA VI-ről (Szerk. Soós Á. és Papp L.) elismerő sorokat ír az *Ent. Soc. Canad. Bulletin* 23/1, de nehézményezi a kézirat korai lezárását (1982), tekintettel a jóval későbbi megjelenési évre (1989). N.B.

INSECTS-PLANTS, 89 (Szentesi, Á. - Jermy, T. eds.) Symp. Biol. Hung. 39. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 577, 1991. (A 7. rovar-növény konferencia anyaga.)

VASILJEVIC, J.: BIBLIOGRAPHY of plant protection in Yugoslavia (from 1763 to 1989). Union of plant prot. societies of Yugoslavia, Belgrade, 1991.

Több évi előkészület után megjelent egy, a környező országok számára is értékes bibliográfia, angol és szerb-horvát nyelven. A műben közel 15.000 tétel szerepel, és csupán a kártevőkre (tulnyomórészt a rovarokra) csaknem 5000. - Beszerezhető a kiadónál: Savez drustva za zastitu bilja Jugoslavie, 11000 Beograd, T. Dražera 9.

1991 október

Dusan Camprag (Novi Sad - Ujvidék)

A „ROVARKALAUZ” KITÜNTETÉSE. Móczár László: *Rovarkalauz* c. könyve kiváló fényképeiért a „Szép magyar könyv 1990” versenyben elismerő oklevelet nyert. Ugyanezen műért a Magyar Fotóművészek Szövetségének dícséretét a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének igazgatója adta át 1991 május 31.-én.

1991 július

Nagy B.

BÖRZEHÍREK

NEMZETKÖZI ROVARBÖRZE - BUDAPEST, 91. Az immár hagyományossá váló 3. Nemzetközi Rovarbörzét szept. 29.-én rendeztük a Kertészeti És Élelmiszeripari Egyetem K-épületében, az egyetem Rovartani Tanszékével közösen. Az érdeklődés a külföldiek részéről nagyjából megegyezett az előző évvel, de feltűnő volt a magyarok, különösen a gyerekek érkezők számának növekedése. Köszönhető ez valószínűen a korábbinál szélesebb körű hazai hírveésnek.

A börzén 213 (fizető) felnőtt és kb. 50 gyerek vett részt. Az asztalokból 42 fm-re tartottak igényt. Többen csak véletlenül szereztek tudomást a rendezvényről és kérték a napilapok útján való meghirdetést is.

1991 október

Balázs Klára

„JOBBA” BOGARAK A BÖRZÉN. A nemzetközi rovarbörzén a cserélt és vásárolt bogárranyagból szerintem a legfigyelemreméltóbbak: *Carabus lopatini*, Szachalin déli részének endemikus futrinkája. Az oroszországi „Vörös könyv”-ben veszélyeztetett fajként tartják számon. A TTM gyűjteményében eddig nem volt. *Goliathus orientalis*, a góliátbogarak egyetlen olyan faja, amely múzeumunk gyűjteményéből eddig hiányzott.

1991 október

Merkl Ottó

NEMZETKÖZI ROVARBÖRZE - PRÁGA, 91. Október 6.-án, vasárnap reggel, a 8 órai nyitás előtt fél órával már hatalmas tömeg várakozott izgatottan a prágai vasutasok kultúrpületének kapujánál. A tömegre jellemző volt, hogy a földszinttől az emeletig az utat esővíz

3/4 óra alatt tettük meg. A belépőjegy 10 korona volt. A három tágas teremben az érdeklődők száma a 2500-at is meghaladhatta, és igen nehézkesen lehetett hozzájutni az asztalokra helyezett dobozokhoz és fajlistákhoz. Lepkék és bogarak voltak túlnyomó részben, de más rovarrendek képviselői is akadtak (egyenesszárnyúak, poloskák, kabócák, hangyalesők, madárpókok, skorpiók). A lepkék közül a Diurnia, Sphingidae és Saturnidae, a bogarak közül a Carabidae, Cerambycidae, Lamellicornia és Buprestidae fajok voltak a legnépszerűbbek. A számomra érdekes Elateridae fajokból csak 1-2 specialista állított ki igen szép gyűjteményt. Áruk fajtól függően 5-300 korona között mozgott. Lehetett kapni Csehország ritkább és veszélyeztetettebb pattanóbogarainak elterjedésével foglalkozó cikk xerox másolatait is 30 koronáért. Élő fzeltlábúakból, rovarász felszerelésből is szép választék volt. Régi és új szakkönyveket is árultak. Honi gyűjtők voltak legtöbben, de kevés német is akadt. Tudomásom szerint a magyar rovarászok közül csak négyen voltak jelen.

1991 október

Kazinczy László

ROVARBÖRZE PÁRIZSBAN. „A világ legszebb rovarainak 4. nemzetközi kiállítása” lesz 1991 nov.29-dec.1 között a Parc Floral-ban (Paris), négy pavilonban. A kiállításon kívül cserét, vételt és eladási lehetőséget kínál a rendező „Groupe d, Etude des Phasmes” mintegy 1500 négyzetméteren.

1991 október

Nagy B.

PÓKÁSZ KÍVÁNSÁG ÉS AJÁNLAT. Megtekinthető és olvasható nálam a *Bulletin of the British Arachnological Society* 1987-1990 évfolyama. Szívesen venném, ha pókokkal foglalkozó kollegák munkáikból különlenyomatot küldenének számomra.

1991 október

Karsai István, KLTE, Evolúciós Állattani Intézete, 4010 Debrecen, Pf.3.SZ

SZERKESZTŐSÉGI KÖZLEMÉNYEK

ROVARTANI TÁRGYÚ HIRDETÉSEK e helyen közreadhatók - egyelőre ingyen.

TUD-E ÖN OLYAN ROVARÁSZ HIRT, amely nem szerepel ebben a Rovarász Híradóban. Ha igen, úgy küldje be szerkesztőségünkhöz. Figyelemmel a tervezett megjelenési hónapokra (II,VI,X), legcélszerűbb januárban, júniusban és szeptemberben beküldeni a híreket, azonban ezek folyamatosan, bármikor beküldhetők.

KÖSZÖNETET MOND a Szerkesztőség Balázs Klára, Kulcsár Péter és Szentesi Árpád tagtársainknak az RH-8 összeállításához nyújtott computeres segítségükért.

